

JUNTA DE GOVERN
dia 19-3-2001
punt 16
informació: si

**DOCUMENTS APROVATS PEL
CLAUSTRE GENERAL I PEL
CONSELL SOCIAL EN RELACIÓ
AMB L'INFORME UNIVERISTAT
2000**

DOCUMENT INFORMATIU

DOCUMENT "6/3" 2001

CONSIDERACIONS I REFLEXIONS SOBRE L'INFORME *UNIVERSIDAD* 2000 (INFORME BRICALL)

El resultat de la votació del document *Consideracions i reflexions sobre l'Informe Universidad 2000* (Informe Bricall) és el següent:

Vots a favor: 84
Vots en contra 9
Vots en blanc: 15

- Document elaborat per la Comissió Permanent de la Junta de Govern.

DOCUMENT CG ANNEX 9/5 2000

Maig 2000

CONSIDERACIONS I REFLEXIONS SOBRE L'INFORME *UNIVERSIDAD 2000* (INFORME BRICALL)

PONÈNCIA COMISSIÓ PERMANENT JUNTA DE GOVERN
15 de maig del 2000.

Antecedents

La *Conferencia de Rectores de las Universidades Españolas* (CRUE) va encarregar, a finals de l'any 1998 al professor J.M. Bricall, la redacció d'un estudi sobre la situació de la Universitat espanyola i la formulació de diverses propostes, per a un debat posterior, que permetés incorporar noves iniciatives transformadores orientades a preparar la Universitat per afrontar amb èxit els nous reptes del futur.

Després d'un any d'elaboració per part d'un nombrós grup de persones (de la Universitat i de fora de la Universitat), l'anomenat *Informe Universidad 2000* (IU2000) va ser presentat formalment el 24 de març passat. Coincidint amb la fase de contrast i de presentació, molts col·lectius universitaris van mostrar la seva inquietud motivada principalment per la temença de que les anunciades propostes renovadores poguessin alterar significativament el caràcter de servei públic de la universitat.

Responent a la proposta de debat sobre el document llençada per la CRUE, el Claustre General de la UPC en la seva reunió del 12 d'abril de 2000, va aprovar una moció en la qual s'instava a la Comissió Permanent de la Junta de Govern a elaborar un document-ponència que servís de base per a una discussió en una propera reunió del propi Claustre General. En l'esmentada sessió, i en el marc de la presentació de la moció, es va posar de manifest la nova situació que es donava com a conseqüència del resultat de les darreres eleccions generals.

Així mateix, el nou Govern de l'Estat ha anunciat la seva intenció de presentar en aquesta legislatura un nou text per a les universitats en substitució de la LRU. En aquest nou context, el document IU2000, podria adquirir rang de document de referència de les discussions parlamentàries.

Objectiu de la ponència

A la vista dels antecedents ressenyats, aquesta ponència té com objectiu elaborar un document que pugui servir per articular un debat al Claustre General de la UPC, del qual es desprenguin unes primeres valoracions que serveixin per expressar el posicionament de la UPC sobre el tema i fer-ho arribar a les instàncies pertinents. En aquest sentit, el document IU2000 de referència és un treball valuós, i el que cal és analitzar si el diagnòstic que fa sobre la situació universitària és prou consistent i si les propostes que es formulen estan en la línia de les iniciatives que la UPC ha anat endegant al llarg dels darrers anys.

Així doncs, no es pretén, ni seria possible, fer una anàlisi detallada de cada un dels punts recollits a l'estudi, sinó destacar-ne aquells elements que, des d'una perspectiva de la UPC, poden ser considerats de major rellevància i que sintonitzen de forma més clara

amb la nostre especificitat i experiència, així com comentar les mancances o les propostes que poden aparèixer com a menys adequades.

Breu anàlisi del document IU2000

A continuació es fa una breu descripció dels conceptes més significatius del document IU2000, agrupant els diferents apartats en sis blocs temàtics.

- A. La Universitat i els nous reptes. Es presenten en aquesta part un conjunt de dades clarificadores de la situació real de les universitats a Espanya situant-les en el context internacional, es fa una primera anàlisi de les qüestions més rellevants identificant aquells àmbits que necessiten d'un replantejament o reorientació amb més urgència. Es presenten, a continuació, els nous reptes que es plantegen a la universitat en termes de gestió del coneixement, innovació, interdisciplinarietat i aprenentatge, o aquells deguts al seu nou paper social com són la generalització de l'educació superior, amb totes les noves dimensions de l'accés, o el seu impacte en el desenvolupament territorial. La universitat haurà, doncs, d'obrir-se profundament a la societat, aquí els Consells Socials hi haurien de jugar un paper important, trobar noves maneres d'estructurar-se i saber utilitzar les noves possibilitats que ofereixen les tecnologies de la informació i les comunicacions.
- B. Difusió del coneixement. Es plantegen aquí les noves necessitats de l'educació superior. Els estudiants haurien d'assumir un major protagonisme en el seu procés d'aprenentatge disposant d'una major capacitat d'elecció dels seus itineraris educatius. Les universitats haurien d'organitzar els seus estudis sobre la base d'una major flexibilitat, amb una estructura que afavoris la interdisciplinarietat en els nivells inicials de la formació i l'especialitat en els més avançats, transportabilitat internacional, ciclicitat i formació continuada en la línia de la declaració de Bolonia. Les administracions haurien d'assegurar uns nivells suficients de recursos, garantint la qualitat i transparència del procés.
- C. Generació del coneixement. Es destaca aquí la necessitat d'un major esforç públic i privat per aconseguir la convergència del sistema espanyol de recerca als valors mitjans dels països de la UE amb el foment, especialment públic, de la investigació bàsica i del conjunt de recursos humans i materials de suport a la recerca aplicada. La universitat hauria d'assumir un major protagonisme en els aspectes d'innovació, de lideratge internacional de la recerca i d'eficiència en la transferència al sector productiu. Per això caldria que intensifiqués l'excel·lència i rellevància de la seva recerca, que avancés en la creació de grups més amplis i pluridisciplinaris, en la introducció de doctors en els sectors productius, creant a més, estructures dinàmiques i xarxes internacionals per estructurar totes aquestes noves dimensions.
- D. Finançament. Cal un model de finançament que permeti la convergència cap a Europa, que combini de forma satisfactòria taxes i ajuts, que garanteixi la suficiència financera de les universitats d'acord amb els seus objectius i resultats, que encaixi amb l'estructura territorial de l'estat espanyol, i basat en un finançament ordinari i per objectius de millora. Per tal d'aconseguir aquesta convergència amb Europa, planteja la necessitat d'incrementar en 0,4 punts del PIB, el pressupost universitari, en els propers 10 anys, considerant que una gran part d'aquest increment correspondria al finançament públic i que hauria de redundar, en part, en

donar suport a una política més intensa i extensa d'ajudes i beques per afavorir realment la igualtat d'oportunitats, la mobilitat dels estudiants i l'orientació de les institucions públiques cap a les demandes de la societat.

- E. Personal. Procedir a una ampliació flexible de les figures de professorat existents per permetre adaptar-se millor a les necessitats i objectius de cada universitat, establertes en les seves corresponents planificacions, tenint cura dels processos de selecció per tal d'afavorir l'excel·lència, mobilitat i internacionalització del seu personal. Pel que fa al personal d'administració i serveis, es realitza una aproximació insuficient al tema, proposant bàsicament fórmules d'homogeneïtzació i de cooperació a nivell de les comunitats autònomes en la seva definició i organització.
- F. Govern, administració i gestió. Es planteja en el document que la capacitat de millora i supervivència de les universitats en aquesta nova societat que es va dibuixant s'haurà de basar, necessàriament, en l'excel·lència en les seves competències acadèmiques i en la qualitat dels seus serveis. La universitat haurà d'anar incorporant progressivament nous esquemes estructurals i organitzatius per respondre a aquestes demandes. Caldrà clarificar i explicitar els processos de govern, simplificar i flexibilitzar l'administració, a través de fórmules de gestió més professionalitzades i descentralitzades. Serà necessari que les universitats clarifiquin les seves estructures de costos, que utilitzin les possibilitats de les noves tecnologies i que intensifiquin els elements de cooperació interns i externs. Com a resultat de l'equilibri entre autonomia universitària i responsabilitat social, els nivells de desregulació augmentaran i com a conseqüència, els mecanismes d'assegurament de la qualitat i de l'acreditació d'acompliment d'objectius s'incrementaran. Aquests programes de qualitat hauran de comptar amb un nivell més alt de lideratge, participació i impacte, de la qual cosa acabarà depenent la seva credibilitat. Assistirem, en definitiva, a una substitució creixent dels sistemes actuals de verificació "a priori" pels de sistema d'acreditació "a posteriori".

Consideracions

A la vista dels elements d'anàlisi anteriors es destaquen a continuació les consideracions que, des del punt de vista de la UPC, tenen una major rellevància.

1. És voluntat expressada en el document analitzat, en plena harmonia amb el convenciment de la UPC, que cal potenciar aquells elements que reforcen l'autonomia universitària en el marc d'una entitat de servei públic. Tanmateix, s'hi troba a faltar una anàlisi de la relació entre Universitat i territori, així com un esment als valors inherents a la funció universitària.
2. La UPC ha estat involucrada en els darrers anys en processos d'innovació organitzativa i de la gestió, i sintonitza, en línies generals, amb les conclusions del document sobre la conveniència de fer possible una flexibilització de l'estructura de les universitats que permeti millorar les funcions d'aquestes, tant pel que fa referència a la generació de coneixements com a la seva transmissió. Es valora molt positivament la racionalització dels òrgans de govern, mantenint els principis d'autonomia universitària, de servei públic, de democràcia interna, de transparència en la gestió i rendició de comptes a la societat.

3. Pel que fa referència a la difusió del coneixement, cal destacar l'èmfasi que es fa en la necessitat d'avançar en la línia de l'encaix entre els diferents nivells de l'ensenyament de la declaració de Bolonia, en les tasques de formació per a l'aprenentatge i la introducció de les tecnologies de la informació i de les comunicacions, en la línia de les actuacions recents de la UPC.
4. La tasca de generació de nous coneixements, que en una universitat com la UPC ha d'estar cada vegada més lligada als processos d'innovació tecnològica i artística, requereix de nous impulsos mobilitzadors per a la difusió dels resultats de la recerca, la creació de nous instruments de relació amb el món de l'empresa i una major implicació dels diferents sectors, i en particular de les administracions i del sector privat, en l'aportació de recursos a la recerca bàsica i aplicada.
5. La Universitat en general i la recerca en particular, requereixen un major finançament per part dels poders públics, si es volen assolir els nivells d'excel·lència que la societat reclama. El major finançament que el document proposa ha d'estar en correspondència amb els percentatges de recursos, que, per a les mateixes finalitats, inverteixen la majoria de països de la Unió Europea. La proporció dels ingressos per matrícules en el finançament no hauria de superar la mitjana de la Unió Europea. En relació a la recerca i tercer cicle, es destaca, entre les necessitats més urgents, aconseguir uns nivells de finançament comparables als d'Europa, la dotació d'un major nombre de beques de doctorat i la incorporació d'investigadors que col·laborin amb el professorat en les tasques de recerca.
6. El document aposta decididament per la millora del sistema de beques i ajuts als estudiants, que tingui en compte el nivell de renda familiar, ja que la dotació actual és clarament insuficient en nombre i en quantia. La possibilitat d'implementar un sistema de "crèdits tous", un major control de resultats acadèmics i l'experimentació de noves fórmules de finançament dels estudis, possibilitarien una millor garantia de compliment del principi d'igualtat d'oportunitats.
7. En relació al professorat, el document proposa una obertura a noves figures contractuals en diverses categories de professors i recuperar el caràcter original del professorat associat. La selecció s'ha de realitzar amb criteris de qualitat i adequació a les necessitats de la Universitat, defugint de possibles implicacions corporativistes. Així mateix, s'expressa que cal reforçar la carrera acadèmica i diversificar-la.
8. Pel que fa al personal d'administració i serveis, el document emfatitza sobre el disseny i reforçament d'una carrera administrativa, que tendeixi a una progressiva professionalització de la gestió universitària. Tot i que s'apunta a una necessària homologació entre els col·lectius de funcionaris i personal laboral, cal fer propostes sobre les vies de millora, quantitatives i qualitatives, d'aquests col·lectius i de la seva implicació en l'assoliment dels objectius de cada Universitat.
9. Per la necessària millora del nivells d'eficiència i eficàcia de les diverses activitats, les universitats han d'elaborar plans estratègics i polítiques de qualitat que incorporin processos d'avaluació. Aquesta recomanació està totalment en la línia de les actuacions que la UPC ha anat desenvolupant al llarg dels darrers anys.

10. A totes les universitats s'han de potenciar les polítiques actives d'incentivació i de formació de les persones, així com les noves possibilitats que ofereixen les TIC en els diferents àmbits universitaris.

Conclusió

El Claustre General de la UPC vol manifestar que l'*Informe Universidad 2000*, tot i que alguns dels seus apartats requereixen una anàlisi més aprofundida i que altres són poc ambiciosos, globalment és un punt de partida oportú per impulsar un procés profund de canvi i millora de la universitat pública i per concienciar el conjunt de la societat sobre la necessitat de que els poders públics inverteixin recursos de forma decidida en la Universitat pública i que les mancances que encara existeixen són, com posa de manifest el document, molt notables.

D'acord amb les consideracions aportades en el present document, el Claustre General demana a l'Administració de l'Estat, al Congrés dels Diputats, a la Generalitat de Catalunya i al seu Parlament, que donin prioritat en la seva agenda de discussions a les propostes i suggeriments esmentats a l'*Informe Universidad 2000*.

Així mateix, el Claustre General vol manifestar la seva voluntat de mantenir-se obert a les noves aportacions i també demana al Consell Social que s'impliqui en aquesta discussió i faci propostes i suggeriments des de l'òptica de la necessària implicació de la Universitat amb la societat.

UNIVERSITAT POLITÈCNICA
DE CATALUNYA

El president del Consell Social

Excm. i Mgfc. Sr. Jaume Pagès Fita
Rector
Universitat Politècnica de Catalunya
Edif. R
Campus nord

Benvolgut rector,

Et trameto adjuntat l'acord -que tu ja coneixes- adoptat pel Ple del Consell Social del dia d'avui amb relació a la posició que el Claustre General ens va demanar de prendre sobre les conclusions del seu debat al voltant de l'Informe Bricall.

Suposo que la via adequada de fer arribar aquest document al Claustre General és per la via del rector i per aquesta raó t'envio l'esmentat document.

Ben cordialment,

Miquel Roca i Junyent

Barcelona, 4 d'octubre de 2000

El Consell Social de la UPC ha procedit a examinar les consideracions i reflexions fetes pel Claustre General, en relació a l'informe "*Universitat 2000*".

En primer terme, el Consell Social vol destacar l'oportunitat del posicionament del Claustre General, produït de manera molt immediata a la circulació de l'esmentat informe i que permet, per tant, convertir-se en una aportació més al debat obert a la societat espanyola en el seu conjunt i en el món universitari, sobre el futur d'aquesta institució.

En aquest mateix sentit, el Consell Social accepta la invitació que el Claustre General li formula per tal d'implicar-se en aquest debat, fent propostes i suggeriments. Amb aquesta finalitat, el Consell Social ha obert un debat intern, fruit del qual en resulten les següents inicials conclusions:

1) La situació de la universitat i les seves perspectives de futur no poden ser contemplades com un problema propi i exclusiu de la universitat: aquest és un problema que afecta al conjunt de la societat i que, per tant, ha de ser presidit per un debat polític, que es tradueixi en mesures político-administratives que defineixin quin és el model d'universitat que es vol per al nostre país.

És en funció d'això que, el Consell Social, com instància representativa dels interessos socials, designat per les institucions polítiques representatives del país, entén que s'ha de posar a disposició del Parlament de Catalunya per si en aquest debat polític imprescindible es volgués escoltar la seva opinió sobre aquesta problemàtica.

2) El Consell Social vol avançar que entén que el seu paper no és ni ha de ser el de controlar la tasca del Rector o de la Junta de Govern. Com a representant dels interessos socials, el Consell Social forma part i s'integra en la comunitat universitària i, per tant, ha de participar –no controlar– en el govern de la universitat.

El Consell Social no vol ser una segona instància de control o correcció de determinades posicions de la vida universitària sinó que vol tenir una participació més global en la seva direcció, per a fer possible la seva pròpia raó de ser.

3) El Consell Social es manifesta clarament defensor del principi de l'autonomia universitària, i per tant, contrari a qualsevol intent d'uniformització de la seva activitat. Les universitats públiques catalanes han de tenir molta llibertat d'actuació, tant de programació com de realització, per tal d'adaptar els seus estudis i la seva recerca a les característiques actuals de la societat. La uniformització empobreix la universitat i la separa dels reptes que ha de superar.

El Consell Social considera que l'autonomia universitària ha de comportar també poder disposar dels mitjans necessaris per garantir un coneixement suficient de la llengua catalana per part de tots els estudiants procedents d'universitats no catalanes.

Aquesta defensa del principi d'autonomia no es fa sense acceptar el marc global de la definició del model i de les funcions atribuïdes a les universitats i dels condicionaments derivats d'una política de finançament públic.

4) El Consell Social considera que les noves necessitats requereixen una més gran flexibilitat en els objectius i, per tant, una més gran agilitat en la presa de decisions.

Aquesta finalitat hauria de comportar una més gran autonomia operativa de l'equip de govern (rector, Junta de Govern i, quan correspongui, Consell Social) mantenint al mateix temps la representativitat del Claustre.

5) La universitat ha de ser valorada com a símbol de la qualitat d'una societat. Si la universitat funciona bé el país tindrà futur; és a dir, només un bon sistema universitari que asseguri educació, formació i recerca, pot garantir aquest futur de qualitat.

És des d'aquesta perspectiva que la prioritització dels recursos assignats a l'ensenyament universitari ha de ser defensat com a qüestió fonamental. I és per aquesta mateixa raó que hauria d'existir un gran pacte polític, tant a nivell de Catalunya com a nivell d'Estat sobre el tema universitari.

6) El Consell Social entén que, en la situació actual, és necessari un pla de xoc per fer front a l'actual situació universitària. La mateixa filosofia que inspira la política que a nivell d'Estat s'imposa, per tal de cobrir acceleradament els dèficits històrics en altres camps, s'ha de produir també en el camp universitari.

L'Estat espanyol i totes les Administracions implicades han de definir una política que permeti superar els dèficits comparatius amb la resta d'Europa de manera accelerada i urgent. No podem créixer universitàriament igual que la resta de països europeus sinó més ràpids que aquests. Sense aquest esforç, la capacitat de competir internacionalment per part de l'economia espanyola, es veurà sensiblement perjudicada per la manca de l'esforç de recerca i formació imprescindibles.

7) El Consell acorda adreçar aquestes reflexions: en primer terme, al Claustre General per tal d'oferir-se a participar conjuntament en el debat obert; i, en segon terme, a les autoritats polítiques i institucionals del país per tal que coneguin de la posició del Consell sobre aquestes qüestions.